

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Præcepta Pars ...

Tractatus V. Ad Præcepta II. Tabulæ De Delictis Contra Justitiam, Seu
Injusta læsione Proximi in Bonis Animæ, Vitæ seu Corporis, Famæ,
Fortunæ & c. Ac Restitutione Inde Debita

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio. De irregularitate ex homicidio voluntario, & mutilatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60167](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60167)

314 *Tract. V. in V. praeceptum Decalogi. Cap. III.*
peccatis: eorumque distinctione numerica, &
specifica.

SUBSECTIO.

De Irregularitate ex homicidio voluntario, & mutilatione.

SUMMARIUM.

67. *Ut irregularitas incurratur, debet homicidium esse*
I. voluntarium, &
68. II. Liberum.
69. III. *Et quidem voluntarium directe, ac*
70. IV. Consummatorum effectu secuto.
74. *Quae mutilatio inducat irregularitatem?*
76. *Vsq. ad n. 82. Quodnam sit aut censeatur proprium esse*
membrum, cujus abscissio inducat irregularitatem?

66 **C**ertum nimis est ex jure Canonico toto titulo *de homicidio*, irregularitatem omnium gravissimam ex delicto soli summo Pontifici dispensabilem, incurrere ex omni homicidio illicito directe voluntario libero consummato: dico autem notanter:

- 67 I. Ex omni homicidio illicito voluntario, id est plene deliberato, non enim tam gravi poenae seu oneri subjiciendus est homo, nisi ob actum illicitum perfecte voluntarium: hinc infans seu puer ante plenum usum rationis, dormiens, amens, furiosus, plene ebrius &c. si occidat tempore carentiae rationis (idemque est de occidente ex motu primo vehementissimae passionis, iracundiae, terroris, usum rationis evertente) non erit irregularis, ut expresse habetur *c. furiosus. Clement. un. de homic.* neque ejusmodi ulla indigent dispensatione, quando

quando postea usum rationis resumunt. Insuper etiam pueros impuberes, quamvis usu rationis pol-
lentes sive majores, sive minores septennio, nullâ
cenfurâ, nullâque poenâ (qualis etiam est hæc irre-
gularitas ex delicto) ab Ecclesia affici, generaliter
docent graves DD. & in specie generaliter ex de-
licto *Joan. Sanch. Castropal. aliis que citatis Diana*
p. 3. tr. 6. resol. 88. & p. 11. tr. 2. resol. 58. Tam-
bur. hic p. 2. lib. 10. tr. 4. c. 4. §. 3. fin.

II. Ex homicidio libera: exclusâ scilicet vi, vel
metu gravi extrinseco: occidens enim ex metu
gravi cadente in constantem virum ab extrinseco
incusso v. g. propriæ mortis, vel damni gravis; et
si adhuc graviter peccet contra Legem DEI, adhuc
enim voluntariè, cum metus voluntarium non
tollat; non tamen incurrit irregularitatem ex de-
licto, sicut nec excommunicationem, vel aliam
cenfuram, fortè pro tali casu latam: ut cum *Lean-*
dro, & aliis docet Tambur. cit. lib. 10. tract. 1.
de excommunic. c. 2. n. 2. & 7. Ratio est: quia
præceptum Ecclesiasticum non obligat cum tanti
mali periculo, ut latius docetur in materia de Legi-
bus. Qua ratione etiam vidi liberari ab irregulari-
tate ex defectu lenitatis militem Cæsareum, qui
neminem occiderat ex hostibus, nisi in uno con-
flictu; alioquin ipse occidendus à comilitonibus.

III. Voluntario directè: homicidium enim vo-
luntarium simpliciter inducens irregularitatem il-
lam ex delicto gravissimam Episcopo non dispen-
sabilem, debet esse directè, & in se voluntarium, vo-
lendo illud immediatè in te, aut factum in causa
proxi-

proxima applicata: ut si etiam sine expresso animo occidendi ictum sclopi, vel gladii in adversarii pectus conjicias, qui enim causam tuam proximam mortis vult, nisi amens sit, vult etiam ipsam mortem. Quod si tamen supponas aliquem verè coram Deo, sive propter ignorantiam, sive stultitiam, vel aliam causam non advertisse ad mortem securam, nec de illa ullo modo dubitasse, certè coram DEO, & in foro conscientie nec homicida, nec irregularis erit: attamen in foro externo talis omnino pronuntiabitur & voluntarius homicida, & irregularis, ut cum aliis benè observat citatus Tambur. *tr. 4. c. 15. §. 7. n. 1.* Quotiescunque ergò quis directè nullo modo intendit, & vult homicidium, sed aliud opus tantùm, ex quo sequitur homicidium, jam non erit homicidium simpliciter voluntarium inducens hanc gravissimam irregularitatem, sed dicetur, homicidium casuale mixtum, leviozem irregularitatem inducens, ab Episcopo dispensabilem.

70 IV. Ex homicidio consummato, seu effectu secuto, non enim incurritur irregularitas ulla, si quis solum vulneret, aut quomodolibet occidere intendat, & intentet, si mors non sequatur (idèmq; est de mutilatione.) Ratio est: quia pœna decreta in jure ipso facto incurrenda, non incurritur, nisi propter delictum consummatum, & non attentatum tantùm. Communis DD. cum Filiucio *tr. 20. c. 1. q. 3.* Etsi contra sentiant singulariter Hugolinus, & Majolus, eo quòd in gravissimis delictis attentatio eandem pœnam sortitur *L. Divus. ff. de*

ff. de scariis. Sed hoc solum verum est de pœnis corporalibus, & civilibus, non item de pœnis spiritualibus, & Ecclesiasticis, qualis est irregularitas; de qua speciatim habetur in jure, quod non incuratur, nisi in casibus ipso jure expressis: exprimitur autem homicidium consummatum tantum, & non attentatum solum.

At, quid si quis ante mortem secutam jam pœnituit? v. g. venenum propinavi meo adversario, vel illum lethaliter vulneravi; sed antequam is moreretur, valida contritione me pœnituit facti: imò media diligentissimè adhibui, ne moreretur, mortuus est tamen, sumne irregularis? R. es sine dubio: quia ejusmodi pœnitentia coram Deo tuam delevit culpam, non autem abstulit dispositionem Ecclesiæ volentis homicidas ab Altari repellere. Lege Suarez de cens. disp. 44. Sect. 3. Coninch. disp. 18. dub. 8. Fillinc. cit. & alios passim.

At rursus inquis: Occidi omninò voluntariè hominem, sed planè invincibiliter ignoravi, ideò incurri irregularitatem, sumne tamen irregularis? R. Omnino es. Ita (contra aliquos RR.) communis DD. Suarez Sanch. aliisque citatis Bonacina de cens. disp. 7. q. 1. prop. 3. n. 4. Tambur. cit. c. 4. §. 1. n. 13. Ratio est: quia irregularitas hæc ex delicto, maximè homicidii, non est tantum pœna (sicut excommunicatio, aliæque censuræ, ideò secundum communem non incurrendæ ab ignorantibus illas) sed etiam est indecentia, inhabilitas, & impedimentum Canonicum, quo affectus non potest licitè Sacros Ordines suscipere, vel in susceptis

ceptis ministrare: atqui impedimentum Canonicum, etiam in pœnam institutum, incurritur, etiam si nesciatur; ut manifestum est in impedimentis dirimentibus Matrimonii, v. g. impedimentum affinitatis ex copula fornicaria cum consanguinea sponsi in primo, vel secundo gradu ante Matrimonium contractum, licet constitutum sit in pœnam delicti fornicationis illius, quia tamen simul est indecentia, ideoque impedimentum perpetuum, omnino incurritur, etiamsi sponsus ignoraverit, aut ignorantia facti illam esse consanguineam suæ sponsæ, aut ignorantia juris, nimirum ex illo debito oriri impedimentum dirimens ab Ecclesia annexum, ut apud omnes in confesso est.

II. *Irregularitas ex mutilatione.*

73 **H**omicidio voluntario quoad irregularitatem contrahendam æquiparatur mutilatio ipso jure *c. 1. de Clericis pugnantis in duello. & ult. de homicid. 6.* adeo ut sicut ex homicidio injusto voluntario seu casuali incurritur irregularitas ex delicto, sic ex simili injusta voluntaria, vel casuali mutilatione, & sicut ex homicidio justo à ministro justitiæ incurritur irregularitas ex defectu lenitatis, ita ex eadem simili mutilatione justa. Quare omnia dicta, & dicenda de irregularitate secuta ex morte, pariter intelligenda sunt de irregularitate ex simili mutilatione; nam propterea sæpius utramque comprehendimus sub uno nomine *d. formationis*. Unum tamen & alterum discrimen est inter irregularitatem ex homicidio, & ex mutilatione quoad

quoad dispensationem, ut patebit suo loco in fine capituli. Duo tantum hinc breviter explicanda sunt.

I. Quid est mutilatio inducens Irregularitatem?

Mutilatio est sola abscissio, seu realis separatio membri propriè dicti à corpore viventis; adeò, ut nec mutilatio propriè dicatur, nec hanc irregularitatem incurrat, qui solum vulnerat, secundum omnes; aut membrum aliquod frangit, aridum, vel inutile reddit, etiam totaliter, v. g. manum, pedem &c. contundendo, qui visum, vel auditum, imò rationis usum alicui tollit: dummodò membrum nullum amputet, vel physicè separet, quamvis gravissimè peccet. Ita Communis DD. apud mox infra citandos. Ratio solida est: quia nulla est adstruenda, vel inducenda irregularitas, nisi in jure exprimat, seu adsit expressè jus ita decernens: atqui jura irregularitati solum subjiciunt physicam ac realem mutilationem, abscissionem, amputationem, detruncationem membri; nullibi autem solum debilitationem, seu moralem æquivalentem tantum amputationem: ubi enim illud jus, Canon, vel textus? ergo.

Non ergo audiendi *Majolus* simpliciter contrarium tenens, & *Suarez disput. 44. de cens. Sect. 2.* cum limitatione: si nimirum membrum omnino arefactum, nihil amplius juvat in corpore, eò quòd tunc moraliter, & æquivalenter censeatur moralis amputatio, & paria sint, aliquid non esse, atque omnino inutile esse: ideòque pari po-
na

na plectenda ubicunque: ac idem reputetur in jure civili uxorem non habere maritum, & habere inutilem: & in jure Canonico *cap. 2. de translac. Episcop.* Prælatum Ecclesiæ inutilem, & nullum esse. Hoc quidem verum est speciali fictione juris, idque quoad aliquos effectus, certè non omnes; at verò pro irregularitate nullibi simile aliquid jura fixerunt: ergò nec fingendum à nobis, cum omnis irregularità. debeat esse in jure expressa, ut dictum.

76 *Dices.* Qui ita debilitat, ac inutile reddit alterius membrum, v. g. manum, pedem, brachium, oculos &c. ipsum alterum irregularem reddit et defectu corporis: atque alterum irregularem reddens, & ipse irregularis fit: ergo. Falsissimum est assumptum: nam qui filium spurium generat, illum irregularem reddit: & judex condemnans eum de infamia, ipsum irregularem reddit: illi tamen irregulares minimè fiunt; secundum omnes, falsum est ergo, omnes irregulares fieri, qui alios irregulares reddunt.

II. Quid membrum propriè, cujus abscissio irregularitatem inducit?

77 **M**embrum propriè est pars corporis viventis aliqua principalis peculiare in homine functionem vitalem obtinens, seu proprium distinctum munus gerens in corpore tanquam instrumentum propriæ & distinctæ operationis: ut manus ratiocinandi, pes ambulandi, oculus videndi &c. juxta illud Apostoli ad Rom. 12. *in corpore multa mem-*

bra habemus, non autem omnia membra eundem actum habent. Et hinc breviter resolves.

I. Certum est apud omnes, oculos, aures, nares, nimirum totum instrumentum visus, auditus, & olfactus, linguam, manus, pedes, membrum martiale, esse membra propriè dicta, atque ejusmodi membra detruncantem contrahere irregularitatem: quia hæc patenter actum & operationem distinctam habent. His (contra Dian. & alios) Suarez. cit. Sayrus, Valentia, & alii meritò addunt mamillas mulieris; quia secundum Aristotilem, Galenum, & communem sententiam in iis sanguis convertitur in lac ad nutriendam prolem, quæ operatio distincta magni momenti est: mamillas autem viri non habere operationem distinctam omnes videmus: ideòque qui illas in se, & in alio (sicut & aliam partem carnis in genis, brachio, crure, tibia) amputaret irregularem non fore, omnes ferè consentiunt.

II. Certum est, capillos, barbam, dentes, labia, supercilia, digitos, nervos, & testiculos seorsim, non esse membra distincta, ideòque ejusmodi aliquid amputantem, vel evellentem, non contrahere irregularitatem. Communis DD. mox citandorum. Ratio est: quia hæc nullam propriam distinctam operationem habent, sed vel sunt ad solum hominis ornatum, vel ad actum secundario coadjuvant, vel insunt ad aliqua munia communia, vel secundaria, ut intuenti patet. Dixi autem digitos & testiculos seorsim; nam omnes digitos unius manus amputans, de quo mox iterum, THEOL. MORAL. PARS V. X vel

322 *Tract. V. in V. Præceptum Decalogi Cap. III.*
vel utrumque testem iniquè refecans, irregularita-
tem non effugit: nam uno solo deficiente non
tollitur generandi usus; tollitur autem deficiens
utroque, Sed de hoc vide dicta supra c. *prac. sub*
finem.

80 III. Insuper auriculam externam, seu cartilagi-
ginem externam, non aurem, id est, totum audien-
di membrum; item nasum externum, non nares,
id est, totum olfaciendi organum, non esse mem-
brum propriè, ideòque eorum amputationem non
inducere irregularitatem, docet satis communis
DD. cum Navar. c. 27. n. 206. *Molina, Avila,*
Fillincius aliisque congestis *Diana p. 4. tract. 2. re-*
sol. 16. & Tambur. hic c. 15. §. 16. n. 18. Ratio
est: quia auricula externa colligendo aliquantulum son-
nos, & nasus colligendo, & stipando odores, se-
cundariò solùm, & minus principaliter adjuvant ad
audiendum, & olfaciendum, non omninò necessa-
riò; cum etiam sine illis audire possis, & olfacere,
etsi difficiliùs. Sententia omninò probabilis, & tu-
ta in praxi. Attamen *Sotus, Suarez, Layman, cit.*
meritò censent sententiam oppositam affirmati-
vam esse conformiorem SS. Canonibus, nimirum
etiam amputantem iniquè nasum, auriculam, imò
tunc digitum, vel testiculum, fieri irregularem;
cum SS. Canones absolutè mutilationem appellare
videantur, abscissionem cujuscunque partis orga-
nicæ, ob quam corpus humanum absolutè sua in-
tegritate privetur; & imperfectum, seu mutilum
reddatur; ac proinde eo casu saltem pro securitate
consultum sit petere dispensationem.

IV. Quid

IV. Quid ergo de amputante solum aliquam partem membri propriè dicti, eritne semper ab irregularitate immunis? Placet hîc Regula tradita à Tamburino proximè citato *num. 21.* quando tanta, & tam notabilis est mutilatio partis membri, ut ratione ejus amputationis id, quod remanet, absolutè non possit dici amplius membrum, aut simpliciter & physicè non possit habere illum usum, ad quem à natura institutum est, ut si cui omnes quinque digiti à manu amputentur, aut tres digiti cum dimidia manu, toties erit amputatio membri afferens irregularitatem: si secus, non erit. *Ratio Regula est:* quia tantæ partis amputatio est vera, & absoluta amputatio membri; cum refecetur id, quod principaliter facit ad usum membri; ac talis non est amputatio digiti, auriculæ, nasi &c. At certè talis esset, si quis alterius pollicem simul & indicem detruncaret; ex hoc enim manus nimis notabiliter, & ferè in toto fit inepta ad munus suum exercendum. Idemque est de eo, qui tres digitos minores una cum parte manus correspondente abscinderet: qui alicui omnes dentes excuteret &c. *Tamb. ibid. num. 23.* At quid de eo, qui alicui non habenti amplius manum, vel pedem abscindat brachium, aut tibiam? Certè talem non fore irregularem, docent aliqui apud eundem *num. 9.* eò quòd non videantur habere peculiarem usum: id tamen rectè rejicit ipse: cum brachium, tibia, crus, sint magna pars membri serviens ad eum usum. Sed de his utique facis.